

Věty účelové

SPOJKY

- **ut** „aby“, archaický tvar *uti*
- **ne** „aby ne“, po spojce *ne* se **nepoužívá** *ali-*, tedy **ne quis, ne quid**, *ne quando, necubi* („aby nikde“) atd.
- **neve (neu)** „a aby ne“, případně **neve (neu)... neve (neu)** u obou záporných vět

NEGACE

- **nejčastěji** záporka **ne** (viz výše)
- **ut non** pro negaci jednoho slova, *ne* celé věty, slouží pro zdůraznění negovaného slova¹

VÝRAZY VE VH

- ve větě hlavní mohou být výrazy typu *eo, idcirco, ob eam rem, ea causa* atd.

ZPŮSOBY

- konjunktiv přítomného času po čase hlavním
- konjunktiv imperfekta po čase vedlejším

ROZDÍL MEZI VĚTOU ÚČELOVOU A OBSAHOVOU ŽADACÍ

Formálně se věty účelové velmi podobají obsahovým větám žadacím. Je však mezi nimi důležitý rozdíl.

- Věty obsahové žadací vyjadřují povinné doplnění slovesa (přikazují ti, *abys to udělal*), bez něhož by význam věty nebyl úplný (tzv. obligatorní valence).
- Věty účelové nejsou nezbytně nutné pro význam věty a vyjadřují, za jakým účelem se děj věty hlavní odehrává (šel jsem tam, *abych tě viděl*).

ZVLÁŠTNÍ PŘÍPADY

V obratech *ne dicam* a *ut non dicam* s sebou nese rozdílná záporka i rozdíl ve významu.

- **ut non dicam** znamená „abych nemluvil o“, „a to nebudu mluvit o“ a je synonymní s *ut omittam*. Je to rétorický prostředek sloužící ke zvýraznění, srov. české „Rozhodnutí pana X. Y. byla problematická. *A to nebudu mluvit o tom, kolik si toho nakradl.*“
- **ne dicam** znamená „ať neřeknu“, „neřkuli“, „dokonce se dá říct“ a slouží k oslabení (nebo zdůraznění) příliš silného výrazu, např.:

Crudelem Castorem, ne dicam sceleratum et impium (Cic. *Deiot.* 2)

ALTERNATIVNÍ VYJÁDŘENÍ

Účel je v latině možné vyjádřit celou řadou konstrukcí. Uvedme si nejčastější z nich na příkladu „Legáti byli vysláni, aby žádali o mír.“ (Traina 1993: 398)

---

¹ *Ne dolere quidem possum, ut non ingratus videar.* (Cic. *Att.* 4, 6, 2); in Traina (1993: 354)

Věta vztažná

- Vztažné věty s účelovým odstínem jsou velmi časté. Používají se **běžná vztažná zájmena a příslovce**. *Qui* znamená *ut is* nebo *ut ii*, *quae* znamená *ut ea*, *ut eae*, *ut ea* atd., např.:
Legati missi sunt, qui pacem peterent.
- Velmi častým případem je také věta uvozená výrazem **quo**, za nímž následuje komparativ. Odpovídá konstrukci *ut eo* „aby tím“.
- Konjunktivy jsou stejné jako v účelových větách spojkových.

ad + gerundium/gerundivum

O gerundivu se jedná v případě tzv. gerundivní vazby.

Legati missi sunt ad pacem petendam.

causa/gratia + genitiv gerundia nebo gerundiva

Legati missi sunt pacis petendae causa / gratia.

supinum po slovesech pohybu

Legati missi sunt pacem petitum.

participium futura

Jedná se o prostředek, který v klasické době není běžný. V poklasické latině dochází obecně k nárůstu participií.

Legati missi sunt pacem petituri.